

DEN INRE MISSIONENS HISTORIA

FRÅN BÖRJAN AF 18DE ÅRH. TILL NÄRVARANDE TID

UTGIFVEN
AF
E. J. EKMAN.

Omarbetad version

Ur E.J. Ekman, "Den Inre Missionens Historia", del 3, Svenska tryckeribolaget Ekman & Co, 1902

E.J. Ekman var Svenska Missionsförbundets förste missionsföreståndare. Hans mastodontverk "Den Inre Missionens Historia" består av fem band och omfattar nästa 3000 sidor, Ett kapitel beskriver "De andliga rörelserna i Södermanland" från 1860-talet och till närvarande tid".

På flera ställen nämns C.F. Nyström och på följande sidor finns avsnitt hämtade från del 3. Ekmans verk har digitaliserats inom projekt Runeberg¹ (Se fotnot nedan) och det är därifrån texterna hämtats. Observera att texterna ju är hämtade från ett större berättelsesammanhang men de kan kanske ändå tjäna som intressant information om C.F.s liv och verksamhet.

Eftersom sidorna är inlagda i sin helhet har jag lagt grå bakgrund till de partier som är **mindre** intressanta i sammanhanget.

Sida i dokumentet	Innehåll	Källskriftens sida
3-4	Om C.F. Nyströms omvändelse m.m. (se anm. nedan)	2196 - 2197
5-6	Ett hem öppnas	2202 - 2203
7-12	Predikantbanan börjar	2205 - 2210
13-15	Predikant i Södertälje och en tid hos baptisterna	2228 - 2230

En märklig iakttagelse:

Sidorna 2196-2197 är i originalet ett enda uppslag. På dessa två sidor beskrivs:

- Anna Nyströms väg till personlig tro och hennes vittnesbörd om detta i hemmet Karlshamn
- Brodern Carl Fredriks (C.F.) väg till personlig tro strax efteråt
- C.F.s andra hustru Sofia omnämns som "förstlingskärfvu för Guds rike". Hon är i texten torparen J.O. Andersson i Löfnäsbergs dotter
- Längre ner på samma sida nämns att "korpralen Blomqvist m.fl. (i Gryts socken) vaknade upp ur syndens sömn och kommo till tron på Kristus" och att han öppnade sitt hem för predikande lekmän. Han var far till systrarna Augusta och Anna som gifte sig med de två bröderna Erik och Carl (Anna var alltså C.F.s första hustru.) Familjenamnet var **Blomgren**, så här föreligger en felskrivning av författaren. Det skulle, som alternativ, nämligen vara mycket märkligt om det i Gryts socken samtidigt fanns två korpraler med så likartade efternamn och som båda blev involverade i väckelsen.

Den ursprungliga sammanställningen gjordes av undertecknad i september 2013. Denna omarbetade version gjordes i november 2015. Den väsentliga skillnaden är att materialet nu är hämtat från Projekt Runeberg. Dessutom med utökat innehåll.

Anders Fritzon

¹ Från Wikipedia: **Projekt Runeberg** är ett ideellt initiativ för att digitalisera äldre nordisk litteratur och göra den fritt tillgänglig över Internet. Det grundades i december 1992 av Lars Aronsson och drivs som ett projekt inom studenternas datorförening Lysator vid Linköpings universitet. Namnet är en anspelning på den amerikanska förebilden Project Gutenberg och finländske nationalskalden Johan Ludvig Runeberg, vars *Fänrik Ståls sägner* var ett av de första verken i den digitala samlingen. En förutsättning för verksamheten är tidsbegränsningen i upphovsrättslagen som gör att verk av uphovsmän som varit döda i mer än 70 år (tidigare gällde 50 år) är allmän egendom och får spridas fritt. Projektet är organiserat som en liten redaktionsgrupp med anknytning till Lysator och ett stort antal frivilliga medarbetare ute i världen.

I Frustuna mottogs kolportören Engqvist af hemmansägaren J. P. Andersson i Ek och hans måg G. Andersson i Söra. Sistnämnda plats blef sedermera under många år en centralpunkt för den evangeliska verksamheten i den nejden, och det första bönehuset i orten var just beläget vid Söra. I Björnlunda fann Engqvist en öppen dörr hos bryggaren Hjelm i Önersta, och den dörren stod sedan i Hjelm's hela lifstid öppen för evangeliets budbärare. En pastor R. Stenbäck, som den tiden tjänstgjorde i socknen, öppnade skolan Velandersborg för Engqvists predikan. I tre år besökte Engqvist med vissa mellantider de nämnda socknarna.

På 1860-talet sände Herren pastorsadjunkten *J. Sahlin*, nu kyrkoherde i Sköllersta, till Gåsinge och Dillnäs socknar. Han predikade Kristus i andens och kraftens bevisning, ådagalade stort nit för själars frälsning och blef fördenskull mycket föraktad af världen. Hans verksamhet på denna plats blef kort men lämnade dock varaktiga spår efter sig, hvarom flera ännu lefvande troende med glädje vittna. På våren 1867 höll han en sammankomst i Hedby, vid hvilket tillfälle Anna Nyström, som sedan 1889 verkat i evangeliets tjänst i Kaukasien och Ost-Turkestan, blef så kraftigt påverkad af det talade ordet, att hon från den stunden öppnade sitt hjärta för Kristi kärlek, hvilken alltsedan drifvit henne att söka vinna själar för Herren. Vid ett besök i sitt föräldrahem Karlshamn i Björnlunda bekände hon kort därefter med ödmjukhet och glädje sin frälsare och omtalade, att i Hedby-trakten, hvarest hon hade tjänst, flera personer hade fått ett förändradt sinne och bland dem en, som förut svurit på, att han aldrig skulle »bli läsare». Vid afskedet från hemmet bad Anna sin moder om förlåtelse för allt, hvad hon som dotter felat, och uppmanade med bevekande ömhet sin broder *C. F. Nyström*, att han ej skulle glömma Gud. Detta allt rörde så broderns hjärta, att han efter afskedet från sin syster grät som ett barn och önskade innerligt, att han ej längre såsom oomvänd skulle behöfva bedröfva sin kära syster. En maskinist vid namn Hedman från Tumba pappersbruk började vid denna tid resa till Söra i Frustuna och talade den 7 juli 1867 därstädes öfver texten i Luk. 15 kap. om den förlorade sonen. Vid detta tillfälle var Nyström med och blef då så mäktigt gripen af evangeliets san-

ning, att han af hjärtat började ropa till Herren om frälsning och blef bönhörd. Åtta dagar därefter kunde han gå till sin syster Anna och förtälja den glada nyheten, att äfven han genom Herrens nåd fått ett nytt sinne. Samtidigt med Nyström blefvo flera i ofvannämnda socknar förda till Herren, och Guds ord började förkunnas där af nya vittnen, såsom småskolläraren Söderberg från Majtorp i Åker, den förut nämnde orgelnisten Petersson i Dillnäs by samt en vermländing Magnusson, hvilken var den förste lekman, som predikade i Turinge socken hos torparen J. O. Andersson i Löfnäsberg, hvars dotter blef en förstlingskärfve för Guds rike i den nejden.

År 1865 kommo några andra vermländingar till Ånhammars gods i Gryts socken för att verkställa nyodlingar vid godset. De voro, i synnerhet förmannen Backlund från Östra Emtervik, nyodlare äfven i andligt hänseende, men Backlund var ock en säningsman, hvilken, eldad af Kristi kärlek, läste bibeln för folket i sin nya omgifning och samtalade med dem om det eviga goda, såsom det redan under förflutna dagar hade skett i hans fosterbygd. En rättare Lindmark från Gatstugan, en skogvaktare Skeppstedt vid Ånhammar, en korporal Blomqvist m. fl. vaknade upp ur syndens sömn och kommo till tron på Kristus. Den sistnämnde öppnade först sitt hem för predikande lekmän, som kommo till socknen. Han fick därför röna mycken fiendskap särskildt från prästens sida, hvilken bland annat uppläste från predikstolen det redan upphäfdade konventikelplakatet för att därigenom injaga skräck hos sockenboarne för de förmenta villoandarne.

Samma vermländingar flyttade sedan med sitt jordiska och andliga odlingsarbete till Skepsta i Gåsinge, och Backlund, full af tro och visdom, förkunnade Kristus, så att många därvid fingo ett styng i sina hjärtan. Bland dem voro mamsell Nyman vid Skepsta, skraddaren Gustaf Löth och soldaten J. Frisk. Mamsell Nyman har sitt namn ännu efter sin död förknippadt med den framväxande missionsföreningen, till hvilken hon skänkte 1,000 kronor mot ränta under sin och en anhörigs lifstid. Soldat Frisk blef i många afseenden en vägbrytare för missionsverksamheten och var i många år föreningens predikant, hvarom mera längre fram.

skolläraren Lundin från Eskilstuna, hvilken dock på grund af bristande begåfning som predikant på föreningens tillrådan år 1874 ägnade sig åt annan sysselsättning.

På våren 1871 kom pastor *P. A. Ekstrand* flyttande från Turinge till Katrinenäs och höll inträdespredikan i Katrinenäs och Frustuna socknar öfver 1 Kor. 9: 26 och tillade därvid: »utan jag har ett *viss* mål före, som är att föra själar till Kristus». För närvarande bosatt i Vintrosa i Nerike har han varit och är ännu på sin post i den heliga striden trogen detta sitt ingångspråk. Under sju år verkade han med stort nit och mycken flit och trohet som en allvarlig förkunnare af Guds frälsning i Kristus och utöfvade genom sin varma gudsfruktan och sina kärleksgärningar ett djupt och varaktigt inflytande på många, som genom honom erhöillo intryck till frälsning, och många hem öppnades genom hans inflytande för missionen. Det var förnämligast genom Ekstrands verksamhet, som de ofvannämnda hemmen i Gransjö-trakten öppnade sina dörrar till ett så gästfritt mottagande af Herrens vittnen. Vid Betseläng bodde den tiden en troende statdräng, som Ekstrand plögade besöka. Han hette Ek och blef sedermera för en tid traktatspridare inom missionsföreningen och brukade äfven offentligt tala Guds ord. Ekstrand predikade åtskilliga gånger vid Hedby i Dillnäs, vid Sjuenda skolhus i Vårdinge, hvarest en troende lärarinna ända intill dessa dagar hållit Guds ords lykta brinnande, samt gjorde för öfrigt predikobesök på vidt skilda platser inom pastoratet, såsom vid Ehrendals skola nära gränsen till Torsåker och Lästringe, vid Betseläng nära Björnlunda och äfven i själfva Gnesta, där han ännu lefver i kärt minne.

Ett hem, som från denna tid varit och ännu är en hållpunkt för missionsverksamheten på denna plats, öppnade Herren genom Ekstrands vittnesbörd på följande sätt. En ung kvinna, som gått hårdt nedtryckt under en tung syndabörda och lagens förbannelse, vandrade en söndag förbi sockenkyrkan till Kattnäs för att höra Guds ord. Här fick hon höra evangelii ord af den allvarlige Ekstrand, och under vandringen tillbaka mot hemmet kände hon sig genom tron på Jesus i ett ögonblick frigjord från alla sina synder; de voro så långt borta från henne, som öster är från väster. Då predikanten Nyström sedermera passerade

Gnesta, berättade hon för honom sin saliga erfarenhet och frågade, om det väl gått rätt till, då hon numera icke kände någon synd trycka på sitt samvete. »Var icke orolig för det», tröstade henne predikanten; »Guds lamm har tagit bort dem». Kvinnans innerligaste önskan var nu att få öppna sitt hem för det Guds ord, som medfört hennes andliga frigörelse, men hennes man var icke ännu vunnit för Herren, och hon vågade därför ej begära tillåtelse därtill. Emellertid sände Nyström utan att känna till förhållandet bud till henne, att han om en månad skulle komma till hennes hem och tala Guds ord. Tiden förflöt, och dagen för Nyströms ankomst var inne, utan att hon vågat framställa sin begäran. Det var en svår nöd för den ännu obestämda hustrun, och hon ropade ifrigt till Herren om hjälp, där hon sysslade med sitt arbete i köket. Just som hon så kämpade med Gud i bön, gick Nyström förbi huset och blef observerad af mannen. Denne gläntade då på dörren och sade: »Nyström går förbi; skall du icke bedja honom gå in?» Från den stunden har hans dörr alltid stått öppen för Guds ord. I detta hem bildades i närvaro af trädgårdsmästaren Sjölander, skraddaren Nyström och ofvannämnde Lifgren den första friförsamlingsgruppen i Gnesta, och där samlades barn till söndagsskola, som hölls af Sjölander och Berglund. Sjölander var en flitig och trogen Herrens tjänare och tog från första dagen liflig del i Guds verk vid Gnesta. Då missionsföreningen kommit till stånd och Gnesta missionshus blifvit färdigt, drog han försorg om, att en regelbunden predikoverksamhet uppehölls på denna plats.

I en af grannsocknarna till Gnesta kom Guds ord in på en större egendom på följande sätt. En troende tjänarinna önskade innerligt, att en till orten kommen lekmanpredikant skulle få predika vid egendomen. Ägarens lilla dotter sade då: »Gå du in till pappa och begär lof därtill. Under tiden stannar jag utanför och beder till Gud, så kan pappa ej neka». Den lilla flickans tro kom ej på skam. Fadern, som haft för afsikt att neka, kunde ej annat än framstamma ett *ja*. På denna gård har Guds ord sedan blifvit rikligen förkunnadt. Så kan Herren öppna väg för sin frälsning.

År 1872 kom patron *Claes Löfgren* till Torpesta i Ludgo. Vid sin ankomst till socknen sporde han, om det där fanns någon,

mötets slut påyrkade, att Ax skulle stå vid sitt ord, fanns för denne ingen annan råd än att öppna sitt hem för en sammankomst och att — om såsom försvårande eller förmildrande omständighet, det är ej känt — tillkalla »patron på Torpesta» — Löfgren. Frisk och den sistnämnde reste så en höstafton till Axala och funno alla rotebönderna samt mycket folk på platsen. Sammankomsten började, fortgick och slutade under synbar välsignelse. Huru många, som den aftonen fingo ett styng i sina hjärtan, vet Herren allena, men visst är, att från den stunden var isen bruten i den byn, och Guds ord har sedan dess städse blifvit förkunnadt i den trakten. Ja, »Storgården» i Axala blef snart en medelpunkt för missionsverksamheten här, och dess dörrar stå alltid gästfritt öppna för Herrens vittnen. Där hållas årliga missionsmöten, där samlas en liten skara troende till enskild uppbyggelse, och svårligen träffar man i dessa bygder mera trofasta och uppoftande missionsvänner än här. Husfadern har varit en nitisk befrämjare af predikanternas verksamhet och såsom mångårig styrelseledamot af missionsföreningen tagit verksam del i alla dess angelägenheter.

VI.

Nordöstra Södermanlands missionsförening.

Genom den här ofvan i strödda drag tecknade evangeliska verksamheten och på andra sätt, som ej i detalj kunnat inrymmas i denna teckning, hade missionsintresset under årens lopp vunnit en allt större utbredning. På ett kvartalsmöte i Hedby den 1 febr. 1874 beslöts därför, att, sedan missionsföreningsdistriktet blifvit så utvidgadt, att Daga härad numera utgjorde den minsta delen däraf, denna mission hädanefter skulle benämnas *Nordöstra Södermanlands missionsförening*. Denna förening omfattade nu icke mindre än 20 socknar, nämligen Frustuna, Katrinenäs, Gåsinge, Dillnäs, Björnlunda, Gryt, Vårdinge, Vagnhärad, Tystberga, Bällinge, Låstringe, Settersta, Bogsta, Trosa, Mörkö, Turinge, Åker, Mariefred, Kernbo och Jerna. Nya stadgar antogos, som angåfvo föreningens hufvudsyfte vara »att med den nåd, Gud gifver, i evangelisk-luthersk anda verka för Guds rikets utbredande så väl

genom Guds ord och bön som genom gåfvobidrag». En styrelse af 12 personer tillsattes, och en uppbördsman valdes för hvarje socken för att uppbära de frivilligt tecknade bidragen, som vid hvarje kvartalsmöte skulle öfverlämnas till skattmästaren. Denne uppbördsman hade att i sin socken ombesörja månadssammankomst till gemensam uppmuntran, betraktelse af Guds ord och uppbärande af de tecknade månadsbidragen.

På samma möte i Hedby beslöt man försöka, om ej någon af föreningens egna medlemmar kunde användas såsom ordets förkunnare, och kallade därför till predikanter och husbesökare för en profresa genom distriktet soldaten *J. F. Frisk*, Skepsta, Gåsinge socken, skraddare *C. F. Nyström* från Karlshamn i Björnlunda samt muraren *E. Fors* från Morstaberger i Vårdinge. Den sistnämnde avslutade sin egentliga predikoverksamhet med sin profresa, de bägge andra åter arbetade med stort nit inom föreningen, tills de sedermera afflyttade till andra platser.

Lönen för dessa predikanter var den tiden 25 kr. i månaden. Resorna skedde vanligen till fots, och verksamheten var därför mycket ansträngande. Under Nyströms första predikoresa var det blott patron *H. A. Lidholm* å Nådhammar, som bestod skjuts till Vagnhärads, och huru tacksam än Nyström var för att blifva så hedrad, undrade han dock, om det kunde vara riktigt gudfruktigt att åka så fint, ty den tanken gjorde sig då för tiden mycket gällande, att det var mera likt Kristus och hans apostlar att gå än att åka på missionsresor.

Inom det nämnda vidsträckta missionsområdet arbetade vid denna tid, år 1874, endast en syförening, som höll årsmöte i samband med missionsföreningens möten här och där i socknarna, vid hvilka tillfällen de skänkta och förfärdigade sakerna såldes på auktion. Sådana årsmöten höllos en gång i Turinge, där pastor *Hultén*, som var en varm missionsvän, t. o. m. öppnade kyrkan för mötet, vidare flera gånger vid Hedby, Nådhammar, Söra och Morstaberger, tills slutligen Gnesta blef föreningens centralpunkt och gemensamma mötesplats. En gammal missionsvän har sagt: »Den tiden gingo vi under högtiderna upp till Hedby och Nådhammar såsom fordom israeliterna till Jerusalem». Och i ett protokoll från år 1877 heter det: »Mötet vid Nådhammar avslutades med bön och sång, och den talrika försam-

C. J. Nyström.

lingen åtskildes, förvissad att Guds ord icke skall återkomma fåfångt, i ty att han utsänder det.»

Föreningens predikanter fingo, såsom vi redan förut något antydt, stundom rätt bittert erfaras världens fiendskap i synnerhet under sina första resor. Till en del berodde nog denna fiendskap på den fullkomliga okunnighet, som på somliga orter rådde, rörande denna verksamhet, men den gamla fiendskapen mot evangelium trädde nog ock tydligt i dagen. Vid ett husbesök i Västerlångå blef Nyström utmotad af värden på stället. I Tystberga kallades han till prostens församling och fick af denne mera ovett, än han fått uppbära af någon annan människa. Nyström uppmanades att draga bort från trakten, eljest skulle man en morgon passa på och taga hans kläder och nattsäck, där han gästade, och föra dem till Lästringe socken att där ställas i något dike eller ock på bryggan vid Helge för att kastas i sjön. Hvad som vederfors Nyström fingo äfven andra och särskildt Frisk erfaras. De svartaste lögnerna utspriddes om ordets förkunnare, men under tiden vakade Gud öfver sitt ord till mångas frälsning.

Prästen i Gryt klandrade predikanterna och sade, att de foro omkring och förvillade folket men ville ej besöka honom. Frisk och Nyström beslöto därför att en dag aflägga ett besök på pastorsexpeditionen, men både pastorn och hans fru tillsade dem på det allvarligaste att genast gå, ja, de gingo emot dem och sköto på med händerna för att så fort som möjligt blifva dem kvitt. I Taxinge infann sig prästen efter en afslutad sammankomst och förbjöd Nyström att stanna nästa dag, hvarför en redan utsatt sammankomst måste återlysas. I Turinge däremot var den ofvan omtalade pastor Hultén behjälplig vid verksamheten. Några arbetskarlar förenade sig emellertid där för att öfverfalla predikanten, men, under det att de genom öldrickande skulle stärka sig för öfverfallet, räddade Herren sin tjänare undan deras händer.

Ehuru hjärtan och dörrar öppnades för Kristus och hans evangelium rundt omkring i bygden, var dock Gnesta ännu tillbomadt för Guds ord, fastän evangelisk verksamhet i flera år bedrifvits vid Söra blott en dryg fjärdedels mil därifrån. Predikanterna måste därför med suckan dragas igenom denna plats

utan att där offentligen få vittna om Gud. Men Herren hör äfven suckarna och sände hjälpen på sin underliga väg. Snickaren Åkerblom i Gnesta var på den tiden en allmänt känd drinkare. Men just hans hjärta böjdes af Herren, så att han öppnade sitt hus för Guds ord. Det var den 13 jan. 1877, och själf var han äfven vid detta tillfälle drucken. Men frälsningen är från Gud, och därför var denne arme man redan inom ett år ett omvändt Guds barn. Det vill synas, som om den starke ogärna skulle hafva tillåtit att en bresch blef skjuten i hans förskansning vid Gnesta, ty Nyström, som vid detta tillfälle skulle predika, hade genom en oroande dröm blifvit drifven till sitt hem, hvarest han fann sin dröm besannad. Endast genom att mot sin vana skaffa sig skjuts kunde han i rätt tid hinna fram för att i den öfverfyllda lokalen predika öfver 1 Tim. 1: 15. Från denna dag har det aldrig varit tyst om Gud i Gnesta. Flera hem slog upp sina dörrar på vid gafvel för evangeliets budbärare. Det var den tiden stor hunger efter Guds ord, och folket samlades talrikt för att höra. Ordet bar frukt, och en för alla märkbar hjärteförändring inträffade med många. En man återlämnade offentligt till en handelsbod där stulet gods, och flera gärningar, som tillhörde bättringen, bevisade sanningens kraft.

Verksamheten utvecklade sig från denna ringa begynnelse hastigt i Gnesta under medverkan af Frisk, Nyström, trädgårdsmästaren Sjölander och Berglund, hvilka bägge sistnämnda genom söndagsskola, bönemöten och offentligt vittnande om Herren i flera år med stor trohet tjänat evangeliets sak. Till följd häraf och på grund af platsens centrala läge började man se sig om efter tomt för ett missionshus i Gnesta. Redan nyssnämnda år 1877 blef genom H. A. Lidholms å Nådhammar försorg »plan till ett bönehus» vid Gnesta inköpt för 1,000 kr. Listor utfärdades för insamling af medel, enhvar missionsvän frambar sin offergåfva, och »höfdingarne» lämnade ganska ansenliga belopp till »tempelbyggnaden». På det ofvan nämnda Torpesta i Ludgo uppfördes med från egendomens skog skänkt timmer stommen till bönehuset, och på senvintern 1877—1878 nedforslades till Gnesta dessa väggar, inom hvilka under alla följande år sedan så stora skaror samlats omkring Guds ord, och där många själar vunnits för Herren samt mången trött sionsvandrare fått sina

slappa händer stärkta. Huset byggdes af en viss Nyström från Högsby i Småland, en frimodig man af gamla stammen. Han timrade och vittnade, inredde och sjöng samt vann säkert mer än en kärfve för den himmelska ladan, innan den jordiska hann blifva färdig. Fienderna begabbade byggandet och spådde, att huset aldrig skulle få behålla en enda hel fönsterruta. Men Herren har i stället så hägnat om detta hus, att ända intill denna dag, så vidt känt är, icke en enda ruta ens af våda blifvit krossad i detsamma. Den 16 och 17 juni 1878 hölls första årsmötet i det nya missionshuset, som erhöll namnet *Betesda*.

Redan förut hade predikanten Nyström afflyttat från trakten. Hans krafter voro uttömda af den på den tiden ännu mera än nu ansträngande resepredikantverksamheten, som medförde förkylningar genom predikande i små öfverfyllda lokaler och illa uppvärmda natthärbergen. Därtill kommo ock familjesorger m. m., som gjorde, att Nyström ehuru med saknad beslöt att skiljas från sina predikobröder och den missionsförening, som hade ett så stort rum i hans hjärta. Han mottog i stället kallelse att vara stationerad predikant i Södertälje, hvilken befattning han senare utbytte mot sin nuvarande tjänst såsom distriktsföreståndare inom Svenska missionsförbundet.

I april 1879 antogs handelsbiträdet *Aug. Berglund* till resepredikant inom missionsföreningen. Hans person är med starka kärleksband fäst särskildt vid de äldre troende inom föreningen. Denne Herrens tjänare fann år 1870 under vistelsen på Norbergs lasarett frid med Gud efter en allvarlig själskamp, under hvilken en troende sköterska kom honom till hjälp med goda böcker. Liknelsen om den förlorade sonen gaf Berglund mod att gå fram till den himmelske fadern, och, då synderna syntes honom för stora att kunna förlätas, omslöt Herren honom »såsom med en räddningslina» med dessa ord: »Herre, till hvem skola vi gå? Du har det eviga lifvets ord.» Den starka gudomliga handen, som fattat honom, drog honom sålunda upp ur misströstans dy. En natt såg han något så skönt och härligt — om vaken eller sofvande visste han ej — att den pinsamma fruktan försvann, och att han kunde tro, att Kristus vore hans.

Berglund reste eller kanske rättare vandrade såsom föreningspredikant från 1879 till 1888, då han flyttade till Kö-

sig hans förvåning — att det var den nämnde skolläraren, hvilken nu vid lifvets förlust förbjöd honom att predika vidare, ty det vore han (skolläraren), som skulle undervisa folket. Emellertid hade trädgårdsmästaren åter tändt ljusen, och med hans tillhjälp lyckades Löfgren sedan leda ut den oregerlige skolmästaren samt stänga dörren, där trädgårdsmästaren sedan höll vakt, medan Löfgren fortsatte sin predikan. Saken kom snart till baronens vetenskap, och Löfgren fick såsom att ojäfaktigt bevis på hvad som skett visa honom sin sönderslagna bibel. Skolläraren erhöll afsked med pension, men Löfgren fick fortfarande verka på godset till hösten 1873, då han slutade sitt arbete i föreningens tjänst och aflyttade till Kalmar.

Den evangeliska verksamheten fortsattes sedermera af predikanterna Forsberg, Bergström m. fl., och lifvets ord bar rik och härlig frukt. År 1878 bildades *Ösmo missionsförening*, som år 1883 anslöt sig till Svenska missionsförbundet.

I Sorunda, där redan under Löfgrens verksamhetstid en kraftig väckelse uppstod, då många kommo till tron på Gud, byggdes år 1874 ett missionshus, det första i Södertörn. Under senare delen af 1870-talet bildades *Sorunda missionsförening*, som 1882 blef ansluten till Svenska missionsförbundet. År 1884 kallade föreningen predikanten E. Nilsson, som sedan verkade en kort tid dess tjänst. Samma år byggdes det andra missionshuset inom socknen. Föreningens nuvarande predikant är G. Larsson. Enär prostén O. Setréus varit vänligt stämd mot den fria evangeliska verksamheten, så har föreningen, som nu räknar omkring 130 medlemmar, under de senare åren utan något motstånd från prästerskapets sida ostördt fått fortsätta sitt arbete till de troendes uppbyggelse och själars frälsning.

Äfven i *Södertälje* stad hade under 1860- och 1870-talet det goda budskapet om Guds eviga frälsningsråd blifvit fram-buret af flera evangeliivittnen. Den lilla skara af troende, som utgjorde frukten af denna verksamhet, bildade vid midten af sistnämnda årtionde en missionsförening. Den ledande personen i de troendes krets inom staden vid denna tid var den för evangeliisak varmhjärtade och nitiske f. d. fotografen *A. Jonsson*, hvilken dels genom att själf offentligen vittna om Herren, dels genom att tillkalla predikanter från andra håll varit den egentlige ban-

brytaren för den evangeliska verksamheten så väl inom staden som i dess närmaste omnejd. Genom hans verksamma åtgörande uppfördes ock vid ofvannämnda tid ett missionshus i staden. Efter att förut hafva betjänats af mera tillfälliga predikanter kallade föreningen *C. F. Nyström*, som förut verkat i Nordöstra Södermanlands missionsförening, till stadigvarande predikant på platsen. Han antog kallelsen och började sin verksamhet i föreningens tjänst på nyåret 1878.

Redan vid den tiden hade några bland de troende börjat samlas för att enskildt fira Jesu döds åminnelse. De flesta af föreningens medlemmar deltog dock ännu i statskyrkans nattvardsgångar. Trots prästerskapets bemödande att söka förhindra det enskilda nattvardsfirandet tillväxte emellertid antalet af nattvardsföreningens medlemmar allt mer och mer, och snart nog kände de behof af att ordna sig till en friförsamling enligt Guds ord. Beslut därom fattades år 1879, då stadgar med friare tendenser uppsattes och antogos inom föreningen. Tvenne troende familjer begärde af denna anledning utträde ur föreningen, och deltagandet i de enskilda nattvardsgångarna var ännu långt ifrån allmänt bland de troende på platsen, men så småningom kommo de till insikt om, hvar de hade sin rätta plats i detta afseende, och efter någon tid voro alla föreningens medlemmar med i friförsamlingen.

År 1880 ägde en mindre väckelse rum i staden, och på nyåret 1882 uppstod en mycket djupgående och kraftig andlig lifsrörelse. Den tog sin början under böneveckan. Friförsamlingen och baptisterna anordnade då gemensamma bönemöten, som åtföljdes af mycken välsignelse. Stora skaror samlades på mötena, Guds ande verkade på ett kraftigt sätt, och många blefvo förda ifrån mörkret till ljuset, ifrån satans makt till Gud. Allt syntes löftesrikt, och de troende gladdes och prisade Gud, som uppenbarade sin nåd till frälsning. Emellertid började en för den andliga rörelsen fördärfelig partivind att blåsa, i det att baptisterna lade särskildt an på att draga så många som möjligt af de nyomvända öfver till sitt samfund. Äfven predikanten Nyström blef på ett för honom själf oförklarligt sätt fattad af denna vind, så att han, ehuru först efter mycken inre nöd och trots det varma kärleksband, hvarmed han kände sig förenad med de troende i

friförsamlingen, öfvergick till baptistsamfundet. Detta skedde i juni 1882.

Under de närmast följande åren verkade Nyström i egenkap af baptistsamfundets predikant på flera olika platser, såsom i Nyköping, Södertälje, Mariefred och Åker, Tumba, Västerhaninge, Tuna, Vrena, Qvarsebo, m. fl., och fick äfven under denna verksamhetstid tjäna såsom ett medel i Guds hand till att leda icke så få själar in på lifvets väg. Ehuru Nyström inom baptistsamfundet fick röna Guds välsignelse och blef bemött med kärlek af dess medlemmar, kunde han dock icke blifva en »riktig» baptist. Han var icke öfverens med dessa vänner om den slutna kommunionen, och, då han för öfrigt i sin öfvertygelse skilde sig från vissa af detta samfunds grundprinciper, så beslöt han år 1886, ehuru ej utan strid, att utträda ur baptistsamfundet. Efter att sedan hafva verkat en kort tid på Vaxholm kallades han till resepredikant och distriktsföreståndare inom Svenska missionsförbundet, hvilken befattning han fortfarande innehar.

Efter Nyströms öfvergång till baptistsamfundet kallade Södertälje friförsamling, som numera under namnet *Brödraföreningen i Södertälje* är ansluten till Svenska missionsförbundet, den fridsamme och för Kristus och hans församling nitiske predikanten *A. Karlsson* till föreståndare. Han flyttade till staden och började sin verksamhet där på hösten 1882. Sedermera kallades ock predikanten *E. Nilsson*, numera föreståndare för friförsamlingen i Nyköping, med särskildt uppdrag att hufvudsakligen verka på landsbygden i stadens omnejd. Han arbetade sedan vid pass ett års tid på denna plats.

Då Karlsson ankom till Södertälje, hade friförsamlingen därstädes på grund af de föregående partistriderna mycket smält tillsamman och var nära nog stadd i ett upplösningstillstånd. Men nu inträdde åter en blomstringstid. I synnerhet under de två första åren uppstodo djupgående och för Guds församling fruktbringande väckelser så väl i själfva staden som ock på den angränsande landsbygden. Många kommo till en lefvande tro på Gud, och församlingen vann icke blott inre stadga utan tillväxte äfven mycket ansenligt i fråga om mängden af medlemmar, hvilkas antal blef mer än fördubbladt. Efter ett i alla afseenden välsignelserikt arbete i Södertälje afflyttade Karlsson